

บทที่ 1

บทนำ

1. บทนำ

มูลนิธิโครงการหลวงได้มีการพัฒนาและส่งเสริมผักอินทรีย์ เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. 2562 มีเกษตรกร 635 ราย ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 17 แห่ง สามารถปลูกผักอินทรีย์ปริมาณ 1,625,654.61 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 47,687,030.88 บาท (รายงานผลการพัฒนา มูลนิธิโครงการหลวง, 2562) สิ่งที่เป็นข้อจำกัดในการปลูกผักอินทรีย์ คือ เมล็ดพันธุ์อินทรีย์ ซึ่งข้อกำหนดในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืชที่นำมาปลูกต้องผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์ ในกรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืชจากระบบเกษตรอินทรีย์ได้ อนุญาตให้ใช้จากแหล่งทั่วไปได้ แต่ต้องไม่มีการคลุกสารเคมี ประกอบกับในประเทศไทยยังไม่มีการผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ในเชิงการค้า แต่จะเป็นการผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ใช้เอง และแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ส่งผลให้การขยายผลการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์เป็นไปอย่างช้า ชนิดของผักอินทรีย์ที่มูลนิธิโครงการหลวงส่งเสริมให้มีการผลิตยังพบปัญหาขาดเมล็ดพันธุ์ที่ดีตามมาตรฐานอินทรีย์ จำนวน 8 ชนิด ได้แก่ กะหล่ำปลี ผักกาดขาวปลี ผักกาดหัว กะหล่ำปลีหัวใจ เบบี้แครอท แครอท ปีทูท และปวยเล้ง ซึ่งการผลิตเมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์ ทำการคัดเลือกพืชผักที่มีมูลค่าสูงและไม่มีเมล็ดอินทรีย์จำหน่ายในท้องตลาด 4 ชนิด ได้แก่ กะหล่ำปลี ผักกาดขาวปลี ผักกาดหัว และกะหล่ำปลีหัวใจ เพื่อเริ่มทำการปรับปรุงพันธุ์ให้ได้พันธุ์ที่ดีและเหมาะสมภายใต้ระบบการปลูกแบบอินทรีย์ จนสามารถผลิตและขยายเมล็ดพันธุ์ดีให้เพียงพอกับความต้องการใช้ เพื่อมูลนิธิโครงการหลวงสามารถนำเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากผลงานวิจัยไปผลิตขยาย ใช้ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ได้ประเมินและคัดเลือกพันธุ์ ผักกาดขาวปลีรุ่น F4 และ ผักกาดหัวรุ่น F5 รวมทั้งศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการชักนำการออกดอกของกะหล่ำปลี และกะหล่ำปลีรูปหัวใจ ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จึงเป็นการศึกษาต่อเนื่องเพื่อประเมินและคัดเลือกพันธุ์ผักกาดขาวปลีรุ่น F4 และผักกาดหัวรุ่น F5 เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ F5 และ F6 ตามลำดับ รวมทั้งศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการชักนำการออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีหัวใจ โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์อินทรีย์สำหรับใช้ในการปลูกผักอินทรีย์ และเกิดความเชื่อมั่นในการปลูกผักอินทรีย์อันจะนำไปสู่การทำการเกษตรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทดสอบและคัดเลือกพันธุ์ผักกาดขาวปลี รุ่น F4 และผักกาดหัว รุ่น F5 ภายใต้ระบบอินทรีย์
- 2) เพื่อศึกษาวิธีการชักนำการออกดอกของกะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีรูปหัวใจอินทรีย์

3. ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ทดสอบและคัดเลือกพันธุ์ผักกาดขาวปลีอินทรีย์ รุ่น F₄ และผักกาดหัวอินทรีย์ รุ่น F₅ และทำการทดสอบเปรียบเทียบกับพันธุ์การค้าในพื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ของมูลนิธิโครงการหลวง 1 แห่ง
- 2) รวบรวมพันธุ์กะหล่ำปลีและทดสอบพันธุ์ในฤดูหนาว อย่างน้อย 3 พันธุ์
- 3) ศึกษาวิธีการชักนำการออกดอกและการติดเมล็ดของกะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีหัวใจอินทรีย์ อย่างน้อย 3 พันธุ์ ในพื้นที่ปลูกผักอินทรีย์มูลนิธิโครงการหลวง 2 แห่ง

